

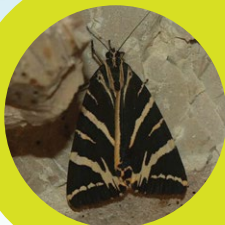
Προστασία της φύσης

Προστασία της φύσης

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Η φύση της Κύπρου	3
Εφαρμογή Νόμου για την Προστασία και Διαχείριση της Φύσης και της Άγριας Ζωής και άλλων Ευρωπαϊκών Οδηγιών	6
Ευρωπαϊκό Οικολογικό Δίκτυο Natura 2000	7
Έργα Life	9
Παρακολούθηση διεθνών συμβάσεων	12
Χωροκατακτητικά ξένα είδη	15

Η φύση της Κύπρου

Η Κύπρος, παρά το μικρό της μέγεθος, είναι ένα νησί προικισμένο με εκπληκτική φυσική ομορφιά και με πλούσια φυσική κληρονομιά. Η πλούσια βιοποικιλότητά της οφείλεται στη σημαντική **γεωγραφική της θέση** (στο σταυροδρόμι τριών ηπείρων) στη **γεωλογική της εξέλιξη**, στο **έντονο μεσογειακό της κλίμα**, στον **νησιώτικο χαρακτήρα** της και στη **μακραίωνη απομόνωσή** της από τις γειτονικές χερσαίες περιοχές.

Χαρακτηρίζεται επίσης από **πλούσια χλωρίδα** και **πανίδα** και ένα μεγάλο αριθμό **ενδημικών ειδών**, δηλαδή φυτών και ζώων που συναντούμε μόνο στην Κύπρο και πουθενά αλλού στον κόσμο.

Η αυτοφυής **χλωρίδα** είναι ιδιαίτερα πλούσια. Συνολικά καταγράφηκαν 1900 περίπου είδη, υποείδη και ποικιλίες φυτών, από τα οποία τα 140 περίπου είναι ενδημικά, ενώ ένας άλλος αρκετά μεγάλος αριθμός θεωρούνται σπάνια.

Αλλά και η **πανίδα** της Κύπρου παρουσιάζει ενδιαφέρον, αφού συναντούμε αρκετά ενδημικά είδη.

Το αγρινό (*Ovis orientalis ophion*)

Το ενδημικό φίδι *Hierophis cypriensis*

Ο νυχτοπάππαρος (*Rousettus aegyptiacus*)

Εντοπίζονται 36 είδη θηλαστικών: 19 είδη νυχτερίδων, 12 είδη χερσαίων θηλαστικών, τέσσερα είδη δελφινιών και ένα είδος φώκιας. Το γνωστότερο από τα θηλαστικά της Κύπρου είναι το αγρινό (*Ovis orientalis ophion*), ένα είδος άγριου προβάτου, που είναι ενδημικό.

Η Κύπρος βρίσκεται σε ένα από τους σημαντικότερους διαδρόμους μετανάστευσης των πουλιών ανάμεσα στην Ευρώπη και την Αφρική και φιλοξενεί κάθε χρόνο μεγάλο αριθμό μεταναστευτικών πουλιών, που εμπλουτίζουν την πανίδα με μια μεγάλη ποικιλία πτηνών. Καταγράφηκαν συνολικά 370 περίπου είδη πτηνών, τα δύο από τα οποία θεωρούνται ενδημικά είδη: ο τρυποράσιος (*Sylvia melanothorax*) και η σκαλιφούρτα (*Oenanthe cypriaca*). Παράλληλα, άλλα τέσσερα θεωρούνται

ενδημικά υποείδη: το θουπί (*Otus scoroprius*), ο πεμπέτσος (*Parus ater cypriotes*), η κίσσα (*Garrulus glandarius glasznieri*) και ο δεντροβάτης (*Certhia brachydactyla dorotheae*).

Συναντούμε, επίσης, 25 είδη ερπετών και αμφιβίων, ανάμεσά τους ένα είδος φιδιού, το *Hierophis cypriensis*, ένα υποείδος, το κυπριακό νερόφιδι (*Natrix natrix cypriaca*) και τέσσερα υποείδη σαυρών, που είναι επίσης ενδημικά: τα *Stellagama stellio cypriaca*, *Acanthodactylus schreiberi* (Αμμοσαύρα), *Phoenicolacerta troodica* (σαύρα του Τροόδους) και *Ablepharus budaki budaki*.

Παρατηρείται, ακόμα, ένας τεράστιος αριθμός, 6000 περίπου ειδών εντόμων και άλλων ασπονδύλων και αναγνωρίστηκαν 52 είδη πεταλούδων, από τις οποίες εννιά είναι ενδημικές, καθώς και το ενδημικό και σπάνιο είδος κολεόπτερου *Propomacrus cypriacus*.

Στις παραλίες της Κύπρου αναπαράγονται δύο είδη θαλάσσιας χελώνας, η πράσινη χελώνα (*Chelonia mydas*) και η χελώνα *Caretta-caretta*. Στα θαλάσσια νερά της απαντούν 200 περίπου είδη ψαριών και πολλά είδη καβουριών, σφουγγαριών και εχινόδερμων. Επίσης, σπάνια και απειλούμενη με εξαφάνιση είναι η χελώνα του γλυκού νερού *Mauremys rivulata*, που εντοπίζεται σε ποταμούς με πλούσια παραποτάμια βλάστηση.

Είναι ξεκάθαρο ότι ο φυτικός και ζωικός κόσμος της Κύπρου αποτελεί μια εξαιρετικής σημασίας βιολογική και αισθητική φυσική κληρονομιά, που οφείλουμε όλοι να προστατεύσουμε.

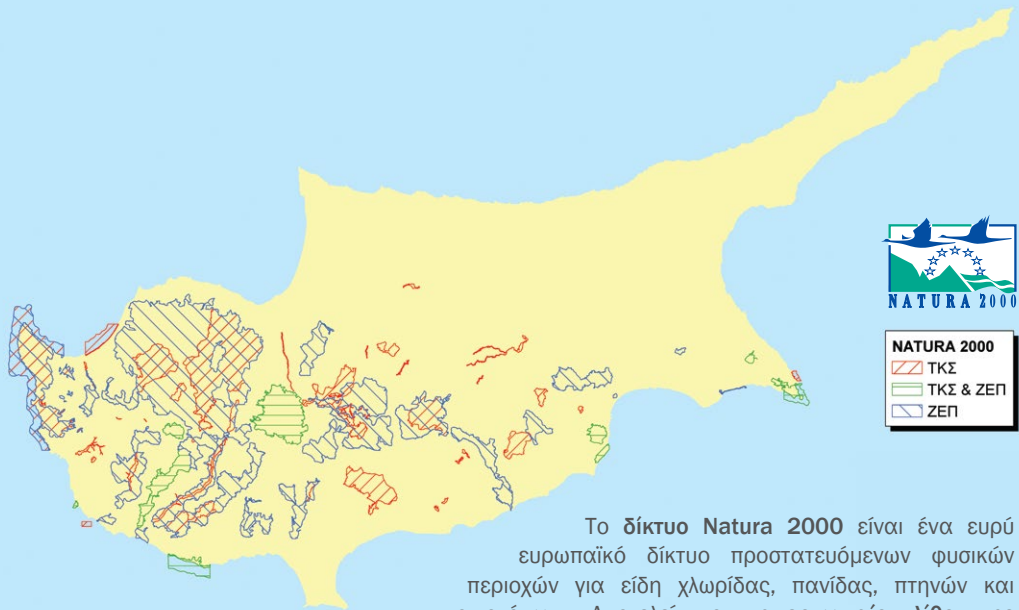

Εφαρμογή Νόμου για την Προστασία και Διαχείριση της Φύσης και της Άγριας Ζωής και άλλων Ευρωπαϊκών Οδηγιών

Το Τμήμα Περιβάλλοντος, ως αρμόδια αρχή, διαχειρίζεται θέματα του φυσικού περιβάλλοντος (χλωρίδας και πανίδας, εκτός από τα πουλιά) με βάση τον **περί της Προστασίας και Διαχείρισης της Φύσης και της Άγριας Ζωής Νόμο του 2003 έως 2012 (Αρ. 153(Ι)/2003, 131(Ι)/2006 και 113(Ι)/2012)**, σε συνδυασμό με τις ευρωπαϊκές οδηγίες και τις διεθνείς περιβαλλοντικές συμβάσεις. Βάσει του πιο πάνω νόμου, ιδρύθηκε **Επιστημονική Επιτροπή**, της οποίας προεδρεύει ο Διευθυντής του Τμήματος Περιβάλλοντος και αποτελείται από εκπροσώπους διαφόρων αρμόδιων κυβερνητικών τμημάτων, μη-κυβερνητικών οργανισμών και ειδικών επιστημόνων. Ο ρόλος της Επιτροπής είναι να συμβουλευεί ή και να γνωμοδοτεί στον Υπουργό Γεωργίας και τον Υπουργό Εσωτερικών για κάθε θέμα αναφορικά με τον εν λόγω νόμο. Η Επιτροπή γνωμοδοτεί, επίσης, και για θέματα σχετικά με τον **περί Προστασίας και Διαχείρισης Άγριων Πτηνών και Θηραμάτων Νόμο [Αρ.152(Ι)/2003]**.

Ωστόσο, βασικότερος άξονας εργασιών του Τμήματος Περιβάλλοντος για την προστασία των ενδιατημάτων και των ειδών είναι η παρακολούθηση και η πλήρης και αποτελεσματική υλοποίηση και εφαρμογή της ευρωπαϊκής νομοθεσίας.

NATURA 2000	
	TKΣ
	TKΣ & ΖΕΠ
	ΖΕΠ

Ευρωπαϊκό Οικολογικό Δίκτυο Natura 2000

Το δίκτυο Natura 2000 είναι ένα ευρύ ευρωπαϊκό δίκτυο προστατευόμενων φυσικών περιοχών για είδη χλωρίδας, πανίδας, πτηνών και οικοτόπων. Αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο της ευρωπαϊκής πολιτικής για την προστασία του περιβάλλοντος και της βιοποικιλότητας και έχει ως στόχο του την προστασία και διαχείριση ευάλωτων ειδών και οικοτόπων σε όλη τη φυσική τους περιοχή εξάπλωσης ανά την Ευρώπη. Βασίζεται στην πλήρη και αποτελεσματική υλοποίηση και εφαρμογή της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ για τη Διατήρηση των Φυσικών Οικοτόπων,

καθώς και της Άγριας Πανίδας και Χλωρίδας και της Οδηγίας 2009/147/ΕΚ για την Προστασία των Άγριων Πτηνών.

Μέσα στα πλαίσια της εφαρμογής των οδηγιών αυτών, πολλές περιοχές της Κύπρου εντάχθηκαν στο δίκτυο αυτό, με σκοπό την προστασία και διατήρησή τους. Μέχρι τώρα καθορίστηκαν συνολικά **40** Τόποι Κοινοτικής Σημασίας (ΤΚΣ) και **30** Ζώνες Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ) και ετοιμάστηκαν **40 διαχειριστικά σχέδια**, που περιλαμβάνουν μέτρα και δράσεις για τη διατήρηση των οικοτόπων, των ειδών και των ενδιαιτημάτων.

Μετά την οριστικοποίηση του καταλόγου των Τόπων Κοινοτικής Σημασίας, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να κηρύξουν, μέσα σε μια εξαετία, τις περιοχές αυτές ως **Ειδικές Ζώνες Διατήρησης (ΕΖΔ)** και να καθορίσουν τις προτεραιότητες, για τη διατήρηση σε ικανοποιητική κατάσταση των τύπων οικοτόπων και ειδών κοινοτικού ενδιαφέροντος εντός αυτών. Η Κυπριακή Δημοκρατία προχώρησε με την κήρυξη περιοχών του δικτύου σε ειδικές ζώνες διατήρησης και ετοιμάστηκαν τα σχετικά διατάγματα, που προνοούν μέτρα και δράσεις προστασίας και καθορισμό των επιτρεπόμενων και μη επιτρεπόμενων δράσεων σε αυτές. Στο πλαίσιο της διαχείρισης των περιοχών, συνεχίζεται η παρακολούθηση και επόπτευση όλων των περιοχών του δικτύου. Με την κήρυξη όλων των περιοχών ως ειδικές ζώνες διατήρησης, θα ολοκληρωθεί το νομικό πλαίσιο για τη διατήρηση κάθε περιοχής.

Το δίκτυο Natura 2000 δεν απαγορεύει τις δραστηριότητες, εντός των ορίων του, αφού διέπεται από τη φιλοσοφία ότι ο άνθρωπος πρέπει να δουλεύει μαζί με τη φύση. Η γεωργία, η αλιεία, η δασοκομία εντός του δικτύου πρέπει να είναι αειφόρες και σε αρμονία πάντα με το φυσικό περιβάλλον. Θα πρέπει γενικά στις περιοχές αυτές να αποφεύγονται τα έργα και οι δραστηριότητες, που αναμένεται να επιφέρουν αρνητικές επιπτώσεις στα σπάνια και προστατευμένα είδη και τους οικοτόπους, για να εξασφαλιστεί η ικανοποιητική κατάσταση διατήρησής τους.

Κατά τη διαδικασία εξέτασης έργων ή σχεδίων που εμπίπτουν ή γειτνιάζουν ή επηρεάζουν περιοχές του δικτύου Natura 2000, οι επιπτώσεις των εν λόγω έργων ή σχεδίων **αξιολογούνται δεόντως** και γίνεται συγκεκριμένη εκτίμηση των επιπτώσεων στα είδη και τους οικοτόπους προτεραιότητας της περιοχής, με σκοπό τη διαφύλαξή τους. Το Τμήμα Περιβάλλοντος έχει θέσει διαδικασία για δέουσα εκτίμηση για μικρά έργα, αλλά και αξιολόγηση

Ο γύπας (*Gyps fulvus*)

μελετών δέουσας εκτίμησης για μεγαλύτερα έργα ή σχέδια, όπου συμμετέχουν αρμόδια τμήματα, αλλά και εξειδικευμένα άτομα από μη κυβερνητικές οργανώσεις.

Τα τελευταία χρόνια υλοποιήθηκαν αρκετά προγράμματα επιστημονικής έρευνας και διαχείρισης, αναφορικά με διάφορα είδη και οικοτόπους, μέσα από χρηματοδότηση του Ιδρύματος Προώθησης Έρευνας Κύπρου (ΙΠΕΚ) και άλλων χρηματοδοτικών μηχανισμών. Επίσης, τα μέτρα που προωθούνται μέσω του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης είναι σημαντικά για τη χρηματοδότηση αγροτικών δραστηριοτήτων χαμηλής έντασης, που είναι, εκ φύσεως, φιλικές προς το περιβάλλον.

Έργα LIFE

Το LIFE είναι το μέσο χρηματοδότησης και υλοποίησης δράσεων, στα πλαίσια της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη φύση και το περιβάλλον. Μέχρι τώρα υλοποιήθηκαν αρκετά έργα, με θεματολογία ή δράσεις, που άπτονταν άμεσα της εφαρμογής των οδηγιών των οικοτόπων και των πουλιών, αναφορικά με αξιόλογους οικοτόπους και πολύτιμα, από άποψη βιοποικιλότητας, είδη χλωρίδας και πανίδας.

i. LIFE04NAT/CY/000013 - COMANACY

Το έργο **Conservation Management in NATURA 2000 Sites of Cyprus** είναι το πρώτο έργο LIFE, που αφορούσε την Κύπρο και το πρώτο επίσης κυπριακό έργο, που βραβεύτηκε το 2009 από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ως ένα από τα καλύτερα έργα LIFE – NATURE. Ανάδοχος του έργου ήταν το Τμήμα Περιβάλλοντος, μαζί με άλλους συνεργαζόμενους φορείς.

Αφορούσε την εφαρμογή δράσεων διατήρησης για έντεκα οικοτόπους, τέσσερα είδη χλωρίδας, ένα ερπετό και 37 είδη πουλιών, σε τέσσερις περιοχές του δικτύου Natura 2000, στο Κάβο Γκρέκο, στην Κοιλιάδα Διαρίζου, στο Βουνί Παναγιάς, στο Εθνικό Δασικό Πάρκο Τροόδους και στις Αλυκές Λάρνακας, για την εξασφάλιση ικανοποιητικής κατάστασης διατήρησης των φυσικών οικοτόπων και των ειδών στις περιοχές αυτές.

ii. LIFE08NAT/CY/000453 - PLANT-NET CY

Το Έργο **LIFE08NAT/CY/000453 - PLANT - NET CY** βραβεύτηκε, επίσης, το 2013 από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ως ένα από τα καλύτερα έργα LIFE–NATURE. Συντονιστής Δικαιούχος ήταν το Τμήμα Περιβάλλοντος, μαζί με άλλους συνεργαζόμενους φορείς. Είχε ως τίτλο την **Εγκατάσταση μικρό-αποθεμάτων φυτών (μικρών περιοχών προστασίας σημαντικών φυτών) στην Κύπρο για τη διατήρηση ειδών και οικοτόπων προτεραιότητας.**

Στόχος του ήταν η βελτίωση του καθεστώτος προστασίας τεσσάρων φυτικών ειδών προτεραιότητας της Κύπρου: της *Arabis kennedyae*, του αστράγαλου του μακρόκαρπου των Λευκάρων (*Astragalus macrocarpus* ssp. *lefkarensis*), της κενταύρειας του Ακάμα (*Centaurea akamantis*), της ορχιδέας-μελισσάκι (*Ophrys kotschy*), που βρίσκονται μέσα σε τέσσερις περιοχές του δικτύου Natura 2000 (περιοχή Μιτσερού, Κοιλιάδα των Κέδρων – Κάμπος, Χερσόνησος Ακάμα και περιοχή Ασγάτας) και δύο οικοτόπων προτεραιότητας που συναντούμε στο δάσος της Πάφου: *9590 δάση *Cedrus brevifolia* (δάση με κέδρο) και *9390 Θαμνώνες και δασικές συστάδες της *Quercus alnifolia* (λατζιά).

Η κενταύρεια του Ακάμα
(*Centaurea akamantis*)

Η ορχιδέα - μελισσάκι
(*Ophrys kotschy*)

iii. LIFE09NAT/CY/000247 - ICOSTACY

Ένα άλλο έργο LIFE, που ολοκληρώθηκε το 2014 και συγχρηματοδοτήθηκε κατά 50% από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, είναι το **LIFE09NAT/CY/000247 - ICOSTACY**. Είχε ως τίτλο: **Βελτιώνοντας την κατάσταση διατήρησης ειδών πανίδας στην Κύπρο: από την αποκατάσταση των μικροενδιαιτημάτων των ειδών έως τη συνεκτικότητα του οικολογικού τοπίου**. Συντονιστής δικαιούχος του έργου αυτού ήταν το Τμήμα Περιβάλλοντος μαζί με διάφορους άλλους συνεργαζόμενους φορείς.

Πραγματοποιήθηκε σε 14 περιοχές του δικτύου Natura 2000, με σκοπό τη βελτίωση της κατάστασης διατήρησης 20 επιλεγμένων ειδών πανίδας (δύο ειδών ασπονδύλων, τριών ερπετών και 15 χειρόπτερων), μέσω διαφόρων δράσεων για την καλύτερη προστασία των ειδών και την αποκατάσταση των οικοτόπων τους όπως: η δημιουργία υδατοσυλλογών, η αποκατάσταση και προστασία σημαντικών ενδιαιτημάτων, η δημιουργία ασφαλών περασμάτων, η φύτευση δένδρων, η απομάκρυνση ξενικών ειδών και η αναπαραγωγή σε αιχμαλωσία, η ανάρτηση πινακίδων ενημέρωσης, η ετοιμασία χρηστικών εργαλείων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, και τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών διαφημιστικών μηνυμάτων (spots). Έγινε, επίσης, προβολή μέσω συνεντεύξεων και σεμιναρίων και ανάρτηση άρθρων, τόσο στην ιστοσελίδα του προγράμματος, όσο και στον Τύπο.

iv. LIFE 10NAT/CY/000717 - JUNIPERCY

Το έργο **Improving the conservation status of the priority habitat type *9560 (Endemic forests with *Juniperus* spp.) in Cyprus** άρχισε το 2012 και έχει διάρκεια τρία χρόνια. Σκοπός του είναι η προώθηση και διασφάλιση της μακροπρόθεσμης διατήρησης των ενδημικών δασών του δενδρώδους αόρατου (με ύψος πάνω από τέσσερα μέτρα) στην Κύπρο, που αποτελεί οικότοπο προτεραιότητας με κωδικό *9560. Στο έργο αυτό συντονιστής δικαιούχος είναι το Τμήμα Δασών.

Περιλαμβάνει, ανάμεσα σε άλλα, απογραφή, χαρτογράφηση, διατήρηση, καταγραφή και αντιμετώπιση απειλών, ετοιμασία διαχειριστικών σχεδίων, ενημέρωση και πληροφόρηση του κοινού, σε τρεις περιοχές του δικτύου Natura 2000 (στον Ακάμα, στο Εθνικό Δασικό Πάρκο Τροόδους και στην περιοχή Μαδαρή – Παπούτσα).

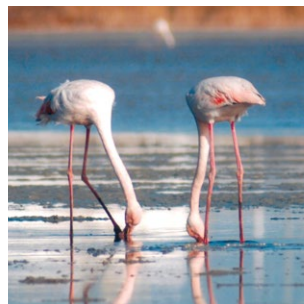
v. LIFE11INF/CY/000863 - BIOforLIFE

Ένα ακόμα πρόγραμμα που συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση είναι το **LIFE11INF/CY/000863 - BIOforLIFE**. Άρχισε το 2012, θα έχει διάρκεια τρία χρόνια και σκοπό έχει την ενημέρωση του κοινού για τη βιοποικιλότητα της Κύπρου και την ανάγκη διαφύλαξής της. Ανάδοχος του προγράμματος είναι το Τμήμα Περιβάλλοντος, μαζί με διάφορους άλλους φορείς. Στα πλαίσια του προγράμματος αυτού, δημοσιεύονται άρθρα και παράγονται ενημερωτικά φυλλάδια, ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές και κινούμενα σχέδια.

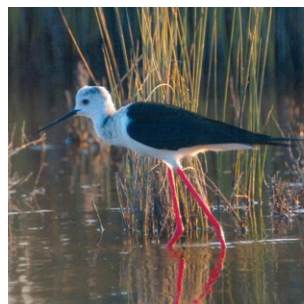
vi. LIFE10NAT/CY/000716 - OROKLINI

Ένα άλλο έργο, που επίσης χρηματοδοτείται από το LIFE, είναι το **LIFE10NAT/CY/000716 - OROKLINI**. Άρχισε το 2012 και έχει διάρκεια τρία χρόνια. Στόχο έχει την αποκατάσταση και διαχείριση της λίμνης της Ορόκλινης, ενός ιδιαίτερα σημαντικού υδροβιότοπου, που έχει καθοριστεί ως Ζώνη Ειδικής Προστασίας (ΖΕΠ), βάσει της Ευρωπαϊκής Οδηγίας για τα Πουλιά, αλλά και ως Τόπος Κοινοτικής Σημασίας (ΤΚΣ), βάσει της Ευρωπαϊκής Οδηγίας για τους Οικοτόπους. Εταίροι του είναι η Υπηρεσία Θήρας και Πανίδας, ο Πτηνολογικός Σύνδεσμος Κύπρου, το Τμήμα Περιβάλλοντος, το Τμήμα Δασών και το Κοινοτικό Συμβούλιο Ορόκλινης.

Το έργο περιλαμβάνει δράσεις προστασίας, διατήρησης και ενημέρωσης, ώστε να αποτελέσει η λίμνη ένα ιδανικό βιότοπο για τα πουλιά και μια περιοχή όπου το κοινό να απολαμβάνει τη φύση. Στοχεύει κυρίως στην προστασία δύο ειδών καθορισμού: του καλαμοκαννά (*Himantopus himantopus*) και της πελλοκατερίνας (*Vanellus spinosus*), καθώς και των πτηνών *Burhinus oedicnemus*, *Sterna albifrons*, *Sterna hirundo* και *Charadrius alexandrius*, που βρίσκονται όλα στο Παράρτημα Ι της Οδηγίας για τα πουλιά, αλλά και 36 άλλων πτηνών που δεν ανήκουν στο παράρτημα αυτό.

Το φλαμίνγκο
(*Phoenicopterus ruber*)

Ο καλαμοκαννάς
(*Himantopus himantopus*)

Παρακολούθηση διεθνών συμβάσεων

Το Τμήμα Περιβάλλοντος, εκτός από τις ευρωπαϊκές οδηγίες, παρακολουθεί και συνάμα εφαρμόζει τις πιο κάτω διεθνείς συμβάσεις για το περιβάλλον:

Ι. Σύμβαση για τη Βιολογική Ποικιλομορφία (CBD)

Η **βιοποικιλότητα**, γνωστή και ως βιολογική ποικιλομορφία, ορίζεται ως η ποικιλότητα μεταξύ των ζωντανών οργανισμών. Παρά τη ζωτική της σημασία, έχει μειωθεί σημαντικά σε πρωτοφανή επίπεδα παγκόσμια και οι προσπάθειες διατήρησής της είναι επιβεβλημένες, για την ανάπτυξη βιώσιμων πληθυσμών και οικοσυστημάτων.

Το 1992 υπογράφηκε στο Ρίο ντε Τζανέιρο η **Σύμβαση για τη βιολογική ποικιλομορφία (CBD) του ΟΗΕ**. Κύριοι στόχοι της είναι η διατήρηση της βιολογικής ποικιλομορφίας, η αειφόρος χρήση της και ο δίκαιος και ισότιμος καταμερισμός των οφελών που προκύπτουν από τη χρησιμοποίηση των γενετικών πόρων της.

Το 2010 πραγματοποιήθηκε στη Ναγκόγια της Ιαπωνίας η 10η διάσκεψη των συμβαλλόμενων μερών για τη σύμβαση της βιολογικής ποικιλομορφίας (COP10). Εκεί καθορίστηκε η νέα Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα 2011-2020. Το **Πρωτόκολλο της Ναγκόγια** ενσωματώθηκε στο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, μέσω ενός κανονισμού που ελέγχει την πρόσβαση στους γενετικούς πόρους, ούτως ώστε τα οφέλη που θα προκύπτουν από την εμπορική εκμετάλλευσή τους να μεταβιβάζονται και να καταμερίζονται δίκαια και ισότιμα στη χώρα προέλευσης. Σκοπός είναι η προστασία και διατήρηση της βιολογικής ποικιλομορφίας, ειδικότερα στα πλούσια σε βιοποικιλότητα, αλλά φτωχότερα οικονομικά κράτη, που μέχρι τώρα τύχχαναν εκμετάλλευσης, ή και βιοπειρατείας, χωρίς σαφείς όρους και κανόνες.

Το **Πρωτόκολλο της Καρθαγένης για τη Βιοασφάλεια** υιοθετήθηκε στις 29 Ιανουαρίου 2000 στην Κολομβία, κατά τη διάρκεια έκτακτης διάσκεψης των συμβαλλόμενων μερών της Σύμβασης για τη Βιολογική Ποικιλότητα. Σκοπός του είναι η προστασία από τη βιοτεχνολογία, στον τομέα της μεταφοράς και χρήσης των ζωντανών μεταλλαγμένων οργανισμών (living modified organisms – LMOs) και τις επιπτώσεις που πιθανόν οι οργανισμοί αυτοί να έχουν στη διατήρηση και χρήση της βιοποικιλότητας.

Το **Συμπληρωματικό Πρωτόκολλο της Ναγκόγια-Κουάλα Λουμπούρ** εγκρίθηκε στις 16 Οκτωβρίου 2010 κατά την 5η Διάσκεψη των Συμβαλλομένων Μερών (MOP5) για το Πρωτόκολλο της Καρθαγένης για τη Βιοασφάλεια, στη Ναγκόγια της Ιαπωνίας. Αναγνωρίζει τους κινδύνους από τη διακίνηση και χρήση των ζωντανών γενετικά τροποποιημένων οργανισμών και την ευθύνη και αποζημίωση για τις ζημιές που μπορεί να προκαλέσουν και προτείνει τη λήψη μέτρων για τη διασφάλιση της ορθής διαχείρισης, συσκευασίας και μεταφοράς των ζωντανών γενετικά τροποποιημένων οργανισμών κατά τη διασυνοριακή διακίνησή τους.

ii. Σύμβαση για τους Υγροβιότοπους (Ramsar)

Μία άλλη διεθνής σύμβαση που εφαρμόζεται από το Τμήμα Περιβάλλοντος, είναι η **Σύμβαση για τους Υγροβιότοπους Διεθνούς Σημασίας (Ramsar)**. Υπογράφηκε στην πόλη Ramsar του Ιράν το 1971 και παρέχει το πλαίσιο για εθνικές δράσεις και διεθνείς συνεργασίες για τη διατήρηση και ορθολογική χρήση των υγροτόπων και των πόρων τους. Αναγνωρίζει τους υγροβιότοπους ως οικοσυστήματα, τα οποία είναι πολύ σημαντικά για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και την ευημερία των ανθρώπινων κοινωνιών. Πολλά είδη άγριας χλωρίδας και πανίδας αναπτύσσονται στους υγροβιότοπους, οι οποίοι συχνά χρησιμεύουν ως ενδιάμεσοι σταθμοί των μεταναστευτικών πουλιών κατά τη διάρκεια των μεγάλων ετήσιων αποδημιών τους, αλλά και ως τόποι διαχείμασής τους.

Η Κύπρος επικύρωσε τη Σύμβαση αυτή το 2001 και η **Αλυκή Λάρνακας** περιλήφθηκε στον κατάλογο Ramsar ως ο 1081^{ος} **υγροβιότοπος διεθνούς σημασίας**. Επίσης, από το 2003 ο **υγροβιότοπος του Ακρωτηρίου** περιλαμβάνεται ως ο 1375^{ος} **υγροβιότοπος διεθνούς σημασίας**.

iii. Σύμβαση για την Προστασία των Μεταναστευτικών Ειδών Πανίδας (CMS)

Η Σύμβαση για την Προστασία των Μεταναστευτικών Ειδών Πανίδας (CMS Convention), γνωστή και ως συνθήκη της Βόννης, έχει ως στόχο τη διατήρηση όλων των μεταναστευτικών ειδών σε όλη την ακτίνα τους. Υιοθετήθηκε το 1979, αλλά τέθηκε σε εφαρμογή το 1985. Τα μέλη της είναι 104 χώρες της Αφρικής, της Κεντρικής και Νοτίου Αμερικής, της Ασίας, της Ευρώπης και της Ωκεανίας, ανάμεσα στις οποίες και η Κύπρος, που συνεργάζονται για τη διατήρηση των μεταναστευτικών ειδών και των οικοτόπων τους.

Η σκαλιφούρτα (*Oenanthe cyprica*)

iv. Σύμβαση για το διεθνές εμπόριο άγριων ειδών Πανίδας και Χλωρίδας (CITES)

Μία άλλη σύμβαση είναι η **Σύμβαση για το Διεθνές Εμπόριο Άγριων Ειδών Πανίδας και Χλωρίδας (CITES)**, που έχει ως στόχο τη διασφάλιση ότι το διεθνές εμπόριο σε δείγματα άγριων ζώων και φυτών δεν απειλεί την επιβίωσή τους. Είναι πολύ σημαντική η παρακολούθησή της, αφού το διεθνές εμπόριο ειδών άγριας ζωής ανέρχεται σε εκατομμύρια ευρώ το χρόνο και αποτελεί την κυριότερη αιτία για την τεράστια μείωση του αριθμού πολλών ειδών ζώων και φυτών.

Οι χώρες που την επικύρωσαν ανέλαβαν την υποχρέωση να παρακολουθούν το εμπόριο ειδών που διατρέχουν άμεσο κίνδυνο για εξαφάνιση και τα οποία συμπεριλαμβάνονται σε ένα κοινά αποδεκτά κατάλογο. Στο πλαίσιο της CITES, το Τμήμα Περιβάλλοντος ασκεί συστηματικό έλεγχο των ειδών χλωρίδας και πανίδας που εισάγονται ή εξάγονται από την Κυπριακή Δημοκρατία. Το Τμήμα Περιβάλλοντος, ως αρμόδια αρχή, ελέγχει δεκάδες αιτήσεις για εισαγωγή ειδών, σε σχέση με τις πρόνοιες της σύμβασης αυτής.

v. Σύμβαση Βέρνης

Η Σύμβαση για την Ευρωπαϊκή Άγρια Ζωή και Φυσικούς Οικοτόπους (Bern Convention) υπογράφηκε στη Βέρνη το 1979 και έχει ως στόχο να προωθήσει τη συνεργασία ανάμεσα στα συμβαλλόμενα κράτη, με σκοπό τη διατήρηση της άγριας χλωρίδας και πανίδας και των οικοτόπων τους, την προστασία των απειλούμενων μεταναστευτικών ειδών και την προώθηση της εκπαίδευσης και διάδοσης πληροφοριών για τις ανάγκες διατήρησης των ειδών άγριας πανίδας, χλωρίδας και των φυσικών οικοτόπων τους. Η Κύπρος επικύρωσε τη Σύμβαση αυτή το 1988.

vi. Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για την καταπολέμηση της Απερήμωσης (UNCCD)

Μία άλλη σημαντική διεθνής σύμβαση είναι η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για την Καταπολέμηση της Απερήμωσης (Desertification) (UNCCD).

Η απερίμωση έχει αναγνωριστεί από τη διεθνή κοινότητα ως μεγάλο οικονομικό, κοινωνικό και περιβαλλοντικό πρόβλημα, λόγω της συνεχούς υποβάθμισης της γης σε ξηρές, ημίξηρες και ύφυγρες περιοχές. Οι αιτίες είναι πολλές, ανάμεσά τους οι παρατεταμένες περίοδοι ξηρασίας και οι έντονες βροχοπτώσεις που προκαλούν διάβρωση, η εντατική εκμετάλλευση των εδαφών με τη χρήση λανθασμένων γεωργικών πρακτικών, η υπερβολική χρήση αγροχημικών και λιπασμάτων, η υπερβόσκηση, η πρόκληση πυρκαγιών, η αποψίλωση ιδιωτικών δασοκαλυμμένων εκτάσεων, η αναδάσωση με είδη φυτών που δεν είναι ενδημικά, η αστικοποίηση και ανοικοδόμηση σε γεωργική γη και η οικιστική ανάπτυξη μεγάλου μέρους των καλλιεργήσιμων εκτάσεων στην ύπαιθρο.

Το 1977 στο Συνέδριο των Ηνωμένων Εθνών για την Απερήμωση υιοθετήθηκε Σχέδιο Δράσης για την Καταπολέμηση της Απερήμωσης και το 1991 στη Σύνοδο Κορυφής του Ρίο προτάθηκε η σύσταση μιας διακρατικής επιτροπής, για τις χώρες που αντιμετωπίζουν σοβαρή ξηρασία ή και απερίμωση. Η Κύπρος επικύρωσε τη Σύμβαση αυτή και ετοίμασε Εθνικό Σχέδιο Δράσης, ώστε να αντιμετωπιστεί το φαινόμενο της απερίμωσης στο νησί.

Χωροκατακτητικά ξένα είδη

Χωροκατακτητικά είδη (Invasive Alien Species), ορίζονται τα είδη φυτών και ζώων, που δεν αυτοφύονται σε μια περιοχή, αλλά μπορεί να προκαλέσουν σοβαρές ζημιές στην τοπική χλωρίδα και πανίδα και γενικότερα στο περιβάλλον. Ένα χαρακτηριστικό είδος είναι η ακακία.

Ανταγωνίζονται τα τοπικά για τροφή και χώρους διαβίωσης και συνήθως τα εκτοπίζουν. Η συμπεριφορά τους μπορεί να γίνει ανεξέλεγκτη και να οδηγήσει τα γηγενή είδη ακόμα και σε εξαφάνιση. Με την ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου και του τουρισμού νέα χωροκατακτητικά ξένα είδη εισέρχονται στην Ευρώπη. Συχνά προκαλούν ζημιές στη δημόσια υγεία, αφού πολλά είναι φορείς ανθρώπινων ασθενειών. Επιφέρουν, επίσης, τεράστιες οικονομικές ζημιές στη γεωργία, την αλιεία και την παραγωγή τροφίμων, καταστρέφοντας τις καλλιέργειες και τις υποδομές, γι αυτό η Ευρωπαϊκή Ένωση ετοίμασε κανονισμό για τη διεξαγωγή ελέγχων στα σημεία εισόδου και τον έγκαιρο εντοπισμό των ειδών αυτών.

Η ακακία (*Acacia saligna*)

Κείμενο:

Θεοδώρα Κυπριανού,

Τμήμα Περιβάλλοντος

Τηλ.: 22408961

Φαξ: 22774945

Email: tkyprianou@environment.moa.gov.cy

www.moa.gov.cy/environment

Φωτογραφίες από το αρχείο του Τμήματος Περιβάλλοντος και τα προσωπικά αρχεία των Έλενας Ερωτοκρίτου, Ανδρέα Αντωνίου, Σάββα Ιεζεκιήλ, Μαρίνας Ξενοφώντος, Χρίστου Χριστοφίδη, Σωκράτη Μιχαηλίδη και Θεοδώρας Κυπριανού.

Φωτογραφική σύνθεση εξωφύλλου:

Η μαύρη πεύκη (*Pinus nigra*), το κυπριακό νερόφιδο *Natrix natrix cypriaca*, το ενδημικό είδος κυκλάμινου *Cyclamen cyprium*, το ενδημικό είδος κολεόπτερου *Propomacrus cypriacus*, τα δάκρυα της Παναγίας (*Arabis purpurea*), η χελώνα του γλυκού νερού *Mauremys rivulata* και θαλασσινές σπηλιές.

Φωτογραφική σύνθεση σελίδας 2:

Το αγρινό (*Ovis orientalis orphion*), η πεταλούδα *Callimorpha quadripunctaria*, το ενδημικό είδος τουλίπας *Tulipa cypria*, ο νυχτοπάππαρος (*Rousettus aegyptiacus*) και το ενδημικό φίδι *Hierophis cypriensis*.

Φωτογραφική σύνθεση σελίδας 5:

Η χελώνα του γλυκού νερού *Mauremys rivulata*, ο κάβουρας ο ποτάμιος (*Potamon potamios*) και η θαλάσσια χελώνα *Caretta caretta*.

www.moa.gov.cy/environment

Ταχυδρομική Διεύθυνση:
Τμήμα Περιβάλλοντος
1498 Λευκωσία
Κύπρος

Τηλ.: +357 22408929
Φαξ: +357 22774945

E-mail: info@environment.moa.gov.cy

Τυπώθηκε σε χαρτί στο οποίο έχει απονεμηθεί
το Ευρωπαϊκό Οικολογικό Σήμα EU Ecolabel για το γραφικό χαρτί.

Προστασία της φύσης

www.moa.gov.cy/environment

Γ.Τ.Π. 253/2014-1000

ISBN 978-9963-50-292-9

Εκδόθηκε από το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών

www.moi.gov.cy/pio

Σχεδιασμός: Gios Advertising Solutions

www.gios.com.cy

Εκτύπωση: Τυπογραφείο R.P.M. Lithographica Ltd

